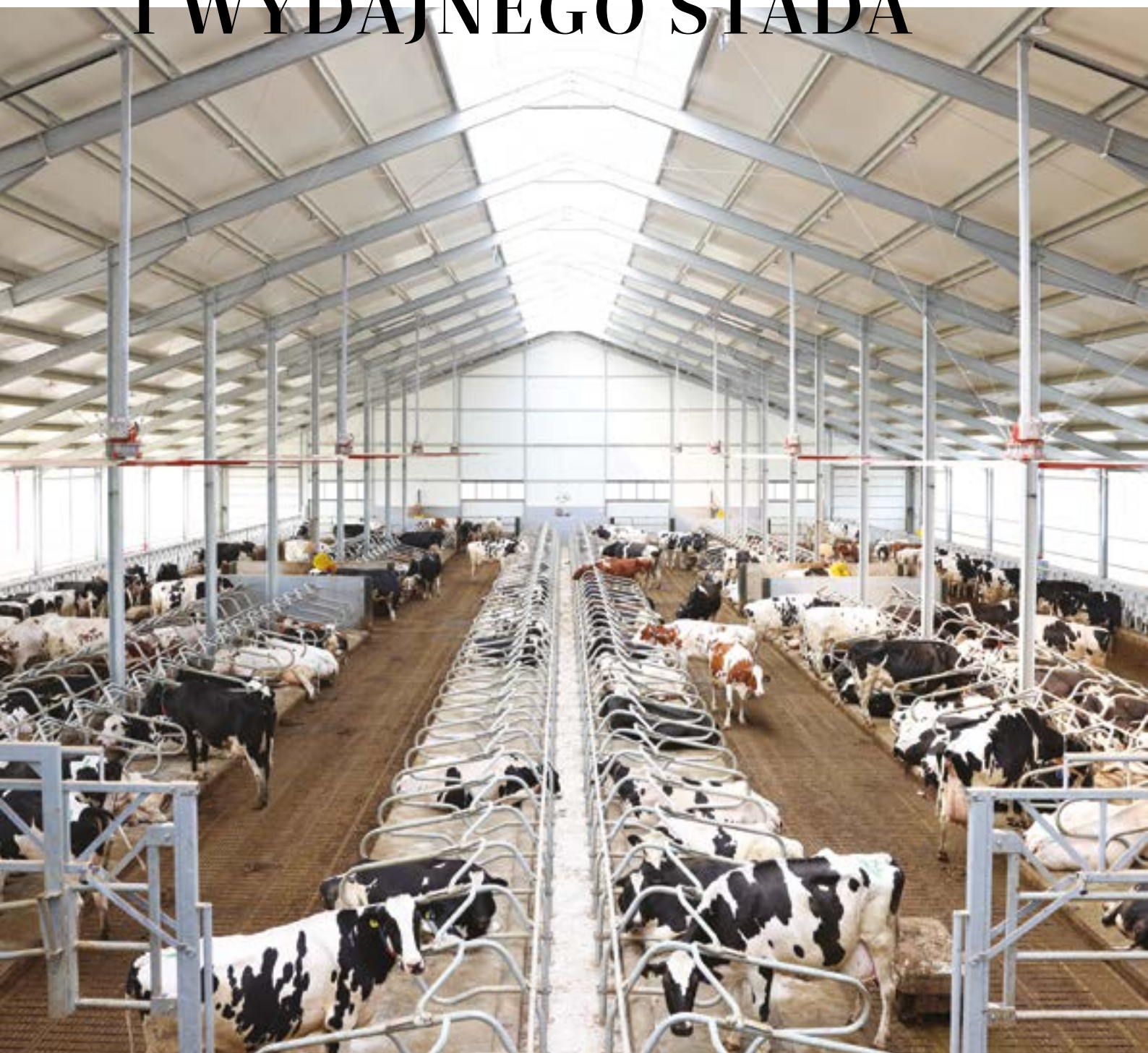

DOBROSTAN

KLUCZ DO ZDROWEGO I WYDAJNEGO STADA

Pracujemy dla hodowców

Dobrostan krów mlecznych to podstawa nowoczesnej produkcji mleka. Komfort, zdrowie i odpowiednie warunki środowiskowe decydują o wydajności, długowieczności i opłacalności produkcji.

Obora, jako miejsce codziennego funkcjonowania krów, ma kluczowy wpływ na ich zdrowie, płodność i poziom produkcji.

Misją PFHBiPM jest wspieranie hodowców w budowaniu wysokiego dobrostanu – poprzez doradztwo, analizę danych i wdrażanie praktycznych rozwiązań.

Czym jest dobrostan krów?

Dobrostan to nie tylko brak chorób. To **stan, w którym zwierzę odczuwa komfort fizyczny, psychiczny i społeczny.** Europejskie prawodawstwo i praktyka hodowlana opierają się na Pięciu Prawach Dobrostanu Zwierząt (Pięć Wolności Brambella):

Wolność od głodu i pragnienia

Zapewnienie stałego dostępu do świeżej wody i odpowiedniej karmy w ilościach zaspokajających potrzeby energetyczne i zdrowotne.

Wolność od dyskomfortu

Dostarczenie właściwego środowiska, w tym schronienia, odpoczynku i komfortowej przestrzeni życiowej, chroniącej przed warunkami atmosferycznymi i innymi czynnikami.

Wolność od bólu, urazów i chorób

Profilaktyka, szybka diagnoza i leczenie wszelkich problemów zdrowotnych, zapobieganie cierpieniu.

Wolność do wyrażania normalnych zachowań

Zapewnienie wystarczającej przestrzeni, odpowiedniego wyposażenia (np. do rycia, grzebania) oraz towarzystwa osobników tego samego gatunku, aby mogły realizować instynkty.

Wolność od strachu i stresu

Unikanie warunków i sytuacji powodujących lęk, niepokój i cierpienie psychiczne, zapewnienie spokoju.

Obora – miejsce, gdzie wszystko się łączy

Obora to złożony system, w którym każdy element wpływa na pozostałe. Komfort, bezpieczeństwo i zdrowie krów wynikają z połączenia wielu czynników, które oddziałują na siebie nawzajem:

- ↳ przestrzeń
- ↳ wentylacja
- ↳ żywienie
- ↳ zarządzanie
- ↳ zachowania krów
- ↳ zdrowie

Obszar	Co ma znaczenie?	Przykład
Rzuty i wymiary obory	▷ Szerokość korytarzy, drabiny paszowe, miejsce do wycieleń	▷ Zbyt wąskie przejścia → więcej konfliktów między zwierzętami
Materiały	▷ Podłogi, wyściółka, ruszta	▷ Śliska posadzka → kulawizny
Zarządzanie	▷ Czystość, podgarnianie paszy, obsada	▷ Zbyt duża obsada → stres społeczny
Zdrowie zwierząt	▷ Racice, BCS, sierść	▷ Gorsza kondycja → mniejsza produkcja

Zawsze punktem odniesienia jest krowa – jej potrzeby powinny determinować decyzje hodowlane.

Jak oceniać dobrostan?

– metoda „od dużego do małego”

1 krok

Obserwacja grup – sygnały środowiskowe

- ↪ Gdzie gromadzą się krowy?
- ↪ Czy omijają pewne miejsca (duszne, zimne, śliskie, ciemne)?
- ↪ Czy grupy są spokojne, czy występuje przepychanie się?

2 krok

Ocena różnic między zwierzętami – sygnały jednostkowe

Obszar obserwacji	Co oznacza?
Rozwój i wielkość	Jałówki o niskim wzroście → problem z odchowem
Kondycja (BCS)	>10% krów zbyt chudych lub tłustych → problem żywieniowy
Czystość i sierść	Zabrudzona sierść → zła jakość legowisk lub brak higieny
Wypełnienie żwacza	Za mało paszy lub problemy społeczne
Uszkodzenia skóry	Twarde kanty, zbyt wąskie legowiska, konflikty

Przestrzeń i hierarchia w stadzie

Krowy to zwierzęta społeczne o silnej hierarchii. Stabilna grupa i odpowiednia przestrzeń to klucz do redukcji stresu.

Dlaczego przestrzeń jest tak ważna?

- ↪ Krowa musi widzieć drogę ucieczki
- ↪ Krowa musi mieć miejsce do minięcia dominującej sztuki
- ↪ Pierwiastki zawsze przegrywają rywalizację – potrzebują szczególnej ochrony.

Najważniejsza przyczyna konfliktów?

- ↪ Walka o paszę. Gdy smaczna pasza nie jest dostępna stale, krowy niższe w hierarchii czekają i jedzą później – mniejsze pobranie – spadek mleka.

Miejsca i sytuacje zwiększonego ryzyka

W wielu gospodarstwach kluczowe problemy dobrostanowe pojawiają się w określonych miejscach i sytuacjach. Warto zwrócić szczególną uwagę na:

Miejsce / sytuacja	Przykład ryzyka
Zmiana pogody	Stres cieplny, przeciągi
Wysoka wilgotność, mróz	Choroby układu oddechowego, wilgoć w legowiskach
Mieszanie grup	Walka o hierarchię
Okres rui	Agresja, poślizgnięcia
Zmiana obsługi	Niepokój, stres
Zmiana paszy	Spadek pobrania, kwasice

Oświetlenie i klimat – komfort środowiskowy

Światło

Laktacja – **14-16 h** światła
+ min. 6 h ciemności

Zasuszenie – **8 h** światła
+ 16 h ciemności

Temperatura

- ↳ Optymalna: **-5°C do +20°C**
- ↳ Powyżej 20°C – ryzyko stresu cieplnego
- ↳ Poniżej -5°C – większe zapotrzebowanie na energię

Wentylacja

Objawy złej wentylacji:

- ↳ krowy stojące z uniesionym przodem,
- ↳ wilgotne ściany,
- ↳ duszność, kondensacja pary.

Podłogi

– bezpieczeństwo ruchu

Dlaczego podłoga jest kluczowa?

↳ Śliska podłoga – stres i kulawizny oraz spadek aktywności rujowej.

Sygnaly, że podłogi są problemem:

- ↳ ostrożne stawianie kroków, szeroki rozkrok, głowa nisko,
- ↳ unikanie środka korytarza, chodzenie przy ścianach,
- ↳ poślizgi (szczególnie podczas przepędzania),
- ↳ pierwiastki chowają się w „bezpiecznych” miejscach.

Zdrowie racic

– sygnał jakości całego systemu

Kulawizny to jedna z **najdroższych chorób w stadzie** – obniżają produkcję, płodność i dobrostan.

Punktowa ocena racic (locomotion scoring) pozwala na:

- ↳ wczesne wykrycie problemów,
- ↳ ocenę wpływu środowiska (śliskość, obsada),
- ↳ ocenę jakości żywienia,
- ↳ planowanie korekcji racic.

Choroba	Charakter	Główne czynniki
Rozwarstwienie (laminitis)	▷ metaboliczna ▷	Żywienie, zmiany TMR, obsada, śliskie podłogi
„Truskawka” (digital dermatitis)	▷ infekcyjna ▷	Wilgoć
„Śmierząca noga” (interdigital dermatitis)	▷ infekcyjna ▷	Brud, wilgotne korytarze
Wrzody podeszwy, biała linia	▷ urazowa ▷	Nierówne, śliskie podłoże, stres

Najważniejsze zasady dobrostanu

Podsumowanie

Dobrostan krów mlecznych to fundament zdrowia, produktywności i efektywności stada. Choć bywa postrzegany jako dodatkowy obowiązek, w rzeczywistości:

- ↪ obniża koszty,
- ↪ zwiększa wydajność,
- ↪ poprawia zdrowotność,
- ↪ wydłuża użytkowanie krów,
- ↪ zmniejsza ryzyko strat produkcyjnych.

Dobrostan nie jest kosztem – **to inwestycja. Często zaczyna przynosić efekty szybciej, niż się tego spodziewamy.** Każde usprawnienie, nawet niewielkie, wzmacnia stabilność produkcji i zmniejsza podatność stada na choroby oraz stres środowiskowy.

O czym warto pamiętać?

↪ Krowa pokazuje prawdę o oborze

Obserwacja jest najcenniejszym narzędziem diagnostycznym. Zwracaj uwagę na zachowania, czystość, kondycję, ruch i czas leżenia.

↪ Dobrostan to inwestycja, nie koszt

Każde udogodnienie – lepsza przyczepność podłogi, sprawniejsza wentylacja, bardziej sucha ściółka – przynoszą wymierne korzyści: wyższą wydajność, lepszą płodność i niższe koszty leczenia.

↪ Drobne problemy mają duże konsekwencje

Poślizgi ▷ kulawizny ▷ spadek mleka
Ograniczony dostęp do paszy ▷ mniejsze pobranie ▷ choroby metaboliczne
Wilgotne legowiska ▷ mastitis ▷ brakowanie

↪ Decyzje dotyczące dobrostanu podejmuj zanim pojawią się problemy

Profilaktyka zawsze jest tańsza niż leczenie i rekompensowanie strat.

↪ Każde stado jest inne

Profilaktyka zawsze jest tańsza niż leczenie i rekompensowanie strat.

Wspieramy dobrostan w gospodarstwach

Doradcy PFHBiPM wspierają hodowców w kompleksowym podejściu do dobrostanu, pomagając m.in.:

- ↪ analizować warunki środowiskowe w oborze,
- ↪ interpretować sygnały wysyłane przez krowy,
- ↪ oceniać stan zdrowia racic i wdrażać programy poprawy,
- ↪ optymalizować TMR i monitorować pobranie paszy,
- ↪ oceniać kondycję BCS i planować żywienie w okresie okołowycieleniowym,
- ↪ wdrażać programy ograniczające stres cieplny,
- ↪ analizować dane produkcyjne i dobrostanowe ze stada,
- ↪ projektować udoskonalenia w infrastrukturze obory.

Wszystko po to, aby stado było **zdrowe, spokojne i maksymalnie wydajne**, a produkcja mleka stabilna i rentowna.

Chcesz ocenić dobrostan w swoim stadzie?

Skontaktuj się z doradcą ogólnym PFHBiPM, aby uzyskać indywidualną analizę obory oraz praktyczne wskazówki dopasowane do potrzeb Twojego gospodarstwa.

**Poznaj
naszych
doradców**

Obserwuj nas:

Dołącz do grupy
**Ocena i hodowla
bydła PFHBiPM**

www.pfhb.pl